

یادگیری از دورنگری

پیتر شوارتز

ترجمه:

سیما مذهب مسعود بینش

کتاب آموزگار

پزوهشکده آینده پژوهی
در سلامت

سرشناسه	: شوارتز، پیتر، ۱۹۴۶ م. Schwartz, Peter
عنوان و نام پدیدآور	: یادگیری از دورنگری / پیتر شوارتز؛ ترجمه سیما مهذب، مسعود بینش.
مشخصات نشر	: تهران: کتاب آموزگار، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص.
شابک	: 978-600-95175-0-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Learnings from the Long View
موضوع	: برنامه ریزی راهبردی
موضوع	: کسب و کار -- آینده نگری
شناسه افزوده	: مهذب حسینیان، سیما، ۱۳۴۳ - مترجم
شناسه افزوده	: بینش، مسعود، ۱۳۳۹ - مترجم
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ ی۲ ۸۷ش/۳۰/۲۸ HD
رده بندی دیویی	: ۶۵۸/۴۰۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۴۷۵۰۸

یادگیری از دورنگری

پیتر شوارتز

ترجمه‌ی سیما مهذب و مسعود بینش

چاپ اول: ۱۳۹۴

شابک: ۹۵۱۷۵-۰۳-۶۰۰-۹۷۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: فرشیوه

تهران: میدان انقلاب، ساختمان ۱۵۰۲ شماره ۳۵ تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۵۰۶۵۴

ketabamouzegar@outlook.com

همه حقوق محفوظ است.

بها: ۷۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۵.....	سر آغاز.....	✓
۷.....	پیشگفتار.....	✓
۹.....	مروری بر کتاب "هنر دورنگری".....	✓
۳۳.....	مقدمه.....	✓
۳۵.....	یادگیری از اشتباهاتمان.....	✓
۵۳.....	یادگیری از موفقیت‌هایمان.....	✓
۷۱.....	سایر درس‌ها.....	✓
۸۵.....	نیروهای پیشران.....	✓
۹۹.....	سناریوهایی برای ۲۰۲۵.....	✓
۱۲۵.....	معرفی نویسنده.....	✓

سر آغاز

تخیل و تصور از ویژگی‌های منحصر به فرد انسان است که به او اجازه می‌دهد تا عالم خیال را در مقابل عالم مشهود و ملموس، در ذهن خود خلق نماید و حتی از سیر و سفر در عالم تصورات لذت ببرد. اما کارایی تخیل به همین محدود نمی‌شود و می‌توان باور کرد که انسان خلاق، ابتدا چیزهایی را در ذهن خود می‌آفریند و سپس می‌کوشد تا آن‌ها را در عالم واقع بسازد. از همین روست که بعضی اعتقاد دارند افراد خیال‌پرداز دنیا را شکل داده‌اند و رشد و توسعه جامعه بشری مدیون رؤیاپردازی آن‌هاست. بنابراین اشتباه نیست اگر بگوییم خلق آینده، فعالانه توسط بشر صورت می‌گیرد نه این که انسان و جامعه بشری مقهور یک روند دیکته شده تاریخی باشد. به عبارتی دیگر ما باید آگاهانه آینده مطلوب خودمان را ترسیم کنیم و همه اجزای جامعه را با طرحی مدون به سمت آن آینده به پیش برانیم. آینده‌نگاری به ما کمک می‌کند که آینده‌های مختلفی را ترسیم کنیم و دوری و نزدیکی و درجه مطلوبیت آن‌ها را تعیین نماییم و آگاهانه چیزی را برگزینیم که به بهترین وجه ما را به سعادت‌مندی برساند.

اگر چه دیدگاه‌ها و مکاتب مختلف، نگاه متفاوتی به سعادت‌مندی دارند و در پی آینده مطلوب خاص خود هستند اما در روش‌های گوناگون آینده‌نگاری در مکاتب مختلف، اختلاف نظر بنیادی وجود ندارد. به عبارت دیگر، دیدگاه‌های الهی و مادی در سیر به سوی آینده‌ای مطلوب به صورت فعال و برنامه‌ریزی شده، اتفاق نظر دارند ولی مسیر حرکت را بر اساس جهان‌بینی‌های خود انتخاب می‌کنند.

البته ذهن خلاق بشر خود را محدود به یک مسیر برای رسیدن به نقطه سعادت نمی‌کند و در عالم خیال می‌کوشد تا تمامی مسیرهای ممکن برای نیل به مدینه فاضله را ترسیم و در قالب سناریوهایی تنظیم کند. این که این سناریوها تا چه حد به طور قطعی به واقعیت نزدیک هستند و کدام سناریو با کمترین هزینه و به سریع‌ترین شیوه ممکن می‌تواند ما را به نقطه مطلوب برساند حرف دیگری است. بنابراین پیشنهاد منطقی آن است که سناریوهای مختلفی طراحی و با دقت کالبدشکافی شوند و به گونه‌ای ساختارمند مورد تجزیه و تحلیل قرارگیرند تا کوتاه‌ترین و کم‌هزینه‌ترین مسیر حرکت به سمت نقطه ایده‌آل گزینش شود.

این کتاب می‌کوشد در قالب مثال‌های واقعی و کاربردی، ما را با سناریونویسی آشنا کند و دلایل محقق شدن یا نشدن این سناریوها را در بستر زمان نشان دهد. قطعاً خواندن چنین مستندی که از ذهنی خلاق تراوش شده و با تجربه دو سه دهه اخیر رشد و توسعه جامعه بشری همراه بوده، یکی از ساده‌ترین شیوه‌هایی است که می‌تواند به ما کمک کند تا در خلق سناریوهایی واقع‌بینانه‌تر اقدام کنیم و در ساختن آینده‌ای مطلوب و دستیابی به هدفی از پیش تعیین شده گام برداریم. با این توجیه امیدوارم مانند من از خواندن این کتاب لذت ببرید و برای شما بیشترین بهره را داشته باشد.

دکتر علی اکبر حقدوست

رئیس پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت

پیشگفتار

کتاب "هنر دورنگری" توسط آینده پژوه نام آشنا، پیتر شورتنز در سال ۱۹۹۱ منتشر شد. او در این کتاب ضمن تشریح مبانی "برنامه ریزی بر پایه سناریو" به ارائه سه سناریوی کلی برای جهان در سال ۲۰۰۵ پرداخت. شورتنز در سال ۲۰۱۱، یعنی ۲۰ سال پس از انتشار آن کتاب، بار دیگر در کتاب پیش رو نگاهی به کتاب "هنر دورنگری" داشته و "یادگیری از دورنگری" را با "یادگیری" به دست آمده از اشتباه ها و موفقیت هایی که برنامه ریزی بر پایه سناریو در این مدت داشته، در قالب تجربه ها و درس هایی ارائه داده است. در پایان نیز سناریوهایی برای جهان در سال ۲۰۲۵ عرضه کرده است.

ارزش کار پیتر شورتنز از آن روست که او سال ها در بخش برنامه ریزی شرکت شیل مشغول به کار بوده و با بنیان نهادن "شکله کسب و کار جهانی" (GBN) پستوانه قابل اتکایی از پژوهش ها و تجربه های کار با شرکت های بزرگ دنیا را در اختیار دارد. او در این کتاب بر اساس مبانی سناریوسازی، صریحا به اشتباهاتی که در برخی سناریوها مرتکب شده بود اشاره و از آن ها به عنوان خاطره یاد می کند و درس آموخته ها را در این موارد با ما در میان می گذارد. همین روش را درباره یادگیری از سناریوهای موفق در طی ۲۰ سال گذشته به کار می گیرد. او درس های دیگری را در زمینه آموزش آینده نگری، سناریوی قوهای سیاه، نقش سناریوها در فیلم سازی و تشریح

نیروهای پیشران در دنیای معاصر را ارائه می‌دهد. سپس تحلیل همه‌جانبه از عوامل اجتماعی، فناورانه، محیطی، اقتصادی و سیاسی از چشم‌انداز جهان‌طی ۱۵ سال آینده انجام می‌دهد و سناریوهای مقابله با بحران سیستمی جهانی را که از ۲۰۱۰ پدید آمده نیز بیان می‌کند. در نظر او بحران‌های فزاینده، تطابق شرق و غرب و رونق طولانی مجدد، سه سناریوی تاریک و روشن جهان در ۲۰۲۵ هستند.

مترجمان ضمن قدردانی از مسئولین محترم پژوهشکده آینده‌پژوهی در سلامت دانشگاه علوم پزشکی کرمان امید دارند عرضه این کتاب به جامعه فارسی‌زبان، دوماستاران علم آینده‌پژوهی و هنر دورنگری را به‌کار آید و فرهنگ یادگیری در حوزه سناریوسازی را بیشتر رواج دهد. از آنجا که پیتر شورتنر در این کتاب بارها از کتاب قبلی خود "هنر دورنگری" یاد کرده و کار سناریوسازی را بر اصول همان کتاب استوار ساخته، در ابتدا مروری مختصر بر مطالب آن کتاب صورت گرفته است.

سیما مهلب مسعود بینش